

2. Даскалюк О. Соціолінгвальні особливості мовленнєвої ситуації волевиявлення / О. Даскалюк // Вісник Львівського університету. – Серія філол. – 2004. – Вип. 34. – С. 414–418, [2].

3. Дискурс іноземномовної комунікації / [заг. наук. ред. К. Кусько]. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 496 с.

4. Корнійко І. В. Звертання як динамічний засіб зверненості мовлення (на матеріалі сучасної німецької мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / І. В. Корнійко. – К. : Київ. держ. лінгв. ун-т, 2000. – 18 с.

5. Свідченко О. А. Мовні засоби вираження соціального статусу в сучасній англійській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. А. Свідченко. – К., 1997. – 19 с.

Ірклій Є.О.

викладач,

Херсонський державний університет

УТРУДНЕННЯ У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ ІНШОМОВНИХ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ СТУДЕНТАМИ-НЕФІЛОЛОГАМИ

Сьогодні проблема сприймання наукових текстів іноземною мовою розглядається крізь призму індивідуальних психологічних особливостей студента, таких як стилі навчання, тип переробки інформації, тип інтелекту. Новизна статті полягає у вивченні когнітивних труднощів, які виникають під час сприймання іноземних наукових текстів.

У зв'язку з розвитком відносин між українськими та зарубіжними навчальними закладами, з новими науковими досягненнями наших науковців в Європі, Америці та Азії оволодіння іноземними мовами стає необхідним для студентів. Пошук інформації з усього світу за допомогою Інтернету стає досить проблематичним без знання іноземних мов і без практики у перекладі іншомовних наукових текстів. Тому вивчення іноземних мов та опрацювання іншомовних текстів зі спеціальності стають необхідними складовими формування сучасного фахівця, без яких навчання на нефілологічних факультетах було б неповним. Адже читання наукових текстів іноземною мовою є одним із найефективніших способів збагачення словникового запасу термінами зі спеціальності. При читанні іншомовних текстів зі спеціальності в студентів виникає ряд труднощів, пов'язаних не лише із специфічною структурою та лексичними особливостями, що притаманні науковим текстам, але й з індивідуальними особливостями студентів (пам'яті, сприймання, рівня інтелекту тощо).

До об'єктивних та суб'єктивних причин, які ускладнюють роботу студентів з іншомовними науковими текстами, можна віднести наступні: недостатня кількість навчальних годин для аудиторних занять та самостійної роботи студентів, неефективність методик, які застосовують у ВНЗ, відсутність індивідуального підходу протягом виконання завдань з опрацювання іншомовних наукових текстів.

Саме тому першочерговим завданням викладача іноземної мови, який працює зі студентами-нефілологами, є створення методики, яка б мотивувала студентів до роботи через опрацювання іншомовних наукових текстів; включала в себе такі завдання, які б розвивали особистість студента; обов'язково враховувала його психологічні особливості (стиль навчання, тип переробки інформації, схильність до індивідуальної та групової форм роботи студентів та інше) та допомагала подолати психологічні проблеми під час опрацювання іншомовних наукових текстів.

Процес розуміння тексту є об'єктом вивчення багатьох наук: філософії, психології, психолінгвістики, лінгвістики. Проблема читання є темою дослідження багатьох вітчизняних та іноземних науковців. До недавнього часу психологи та методисти вважали доцільним переклад тексту рідною мовою для його повного розуміння. Нині викладачі керуються принципом розуміння тексту без перекладу. Сприймання та розуміння являються основними процесами суб'єктивного відображення об'єктивного світу.

Б.В. Беляєв розрізняє сприймання та розуміння з погляду першої та другої сигнальних систем людини. Відповідно сприймання розглядається як першосигнальний процес (де перша сигнальна система людини приводиться в дію предметними подразниками), а розуміння як другосигнальний процес (друга сигнальна система функціонує лише під впливом словесних подразників). Для сприймання характерним є не те, що воно є відображенням предметів у цілому (на відміну від відчуттів, які відображають лише окремі якості та особливості предметів, та на відміну від мислення, що відображає зв'язки та відношення), а те, що воно являється безпосереднім, чуттєвим відображенням, яке не потребує слів. Так само і для сприймання характерним є не те, що воно відображає об'єктивні зв'язки та відношення (відображення зв'язків та відносин може мати місце і при сприйманні), а те, що це відображення передбачає функціонування не лише першої, але і другої сигнальної системи, тобто нерозривно пов'язане зі словами, і являється свідомим. Отже, сприймання – це чуттєве розуміння, обмежене діяльністю першої сигнальної системи, в той час, як розуміння – це свідоме сприймання, обумовлене діяльністю другої сигнальної системи. Оскільки друга сигнальна система функціонує на основі першої, а перша сигнальна

система може функціонувати без другої, то розуміння не може відбуватися без сприймання, в той час, як сприймання без розуміння можливе [2, с. 197].

О. Ю. Крутских виділяє наступні психологічні фактори розуміння наукового тексту: *об'єктні, суб'єктні та ситуаційні*. До об'єктних факторів відносить: семантичні, структурні, функціональні, лінгвостилістичні та інші особливості об'єкта, що вивчається, тобто, наукового тексту а також способи, прийоми та засоби репрезентації інформації автором. До суб'єктних – особливості суб'єкта (до них належать психофізіологічні, психосоціальні, індивідуально-особистісні особливості розвитку пізнавальних процесів, ступінь інтелектуальної та емоційної підготовленості суб'єкту, об'єм предметно-тематичних та методологічних знань, рівень сформованості вмінь та навиків роботи з текстовою інформацією, та інше). До ситуаційних – різноманітні фактори, пов'язані з зовнішніми умовами процесу розуміння тексту [3].

Крім зазначеного, варто підкреслити, що науковий текст насичений складними граматичними структурами, термінами, професійно-орієнтованою лексикою, яку слід передавати, використовуючи перекладацькі трансформації (додавання, опущення, антонімічний та описовий переклад). Саме тому, переклад наукового тексту є надзвичайно складним для студентів немовних вузів.

Тому, під час розроблення методики подолання ускладнень при роботі студентів з іншомовними науковими текстами слід врахувати вивчення таких складових наукового тексту, як:

- 1) термінологія та реалії країни, мову якої вивчають студенти,
- 2) аббревіатури та скорочення,
- 3) лексика, яка притаманна текстам усіх галузей,
- 4) складні граматичні конструкції, тощо.

Отже, в ході нашого дослідження було виявлено найтипівіші види труднощів, які виникають під час роботи студентів з іншомовними науковими текстами. Серед вказаних студентами були наведені такі:

- 1) важко зрозуміти деякі граматичні конструкції,
- 2) недостатність знань із даної галузі науки,
- 3) недостатність базових знань з іноземної мови,
- 4) переклад багатозначних слів, аббревіатур та скорочень, і т.д.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що при професійній підготовці студентів особливу увагу потрібно звертати на читання іншомовних наукових текстів, адже опрацьовуючи іншомовні тексти зі спеціальності студенти отримують безцінний досвід пошуку та аналізу інформації, необхідний для їх подальшої наукової роботи.

Список використаних джерел:

1. Бондар С. І. Психологічні особливості читання тексту іноземною мовою студентами з різним когнітивним стилем : Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. 19.00.07 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2003. – 20 с.
2. Онуфрієва Л. А., Онуфрієва І. Л. Психологічні аспекти навчання лексиці і читанню іноземною мовою // Збірник наукових праць КПНУ ім. Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології. – 2010. – Випуск 9. – С. 193–201.
3. Чепелева Н. В. Психологія читання навчальної та наукової літератури в системі професійної підготовки студентів: автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Н. В. Чепелева. – К., 1992. – 39 с.
4. Reading and learning difficulties. Approaches to teaching and assessment / Peter Westwood. – ACER Press, 2001. – 136 p.

Козаченко Ю.А.

студент,

Науковий керівник: Тараба І.О.

кандидат філологічних наук, доцент,

Житомирський державний університет

ВНУТРІШНЄ МОВЛЕННЯ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ЙОГО ВИРАЖЕННЯ У ДРАМАТИЧНОМУ (НА МАТЕРІАЛІ ДРАМИ БЕРТОЛЬТА БРЕХТА «ЖИТТЯ ГАЛІЛЕЯ»)

Питання остаточної дефініції внутрішнього мовлення (ВМ) до цього часу оточено багатьма питаннями у лінгвістиці. Як зі сторони літературознавства, так і філології важко виявити конкретні ознаки ВМ, хоча науковці на цей час вже створили категорійну градацію ознак та компонентів кожного типу ВМ. Кожен тип ВМ володіє власними семантичними та структурними особливостями, які раніше були виділені та охарактеризовані за допомогою детального дослідження художніх творів жанрів епічного роду, де чітко можна дослідити різницю між мовленням персонажів, автора, вокалізованим чи невокалізованим вираженням. Але питання такої диференціації залишається відкритим у драматичному творі, у якому автор прописує обов'язково апріорі вокалізовані репліки для кожного майбутнього актора, отже і поняття «внутрішній» тут залишається умовним. Отже, таким чином залишається відкритим питання: яким чином режисер, філолог або літературознавець